

ACȚIUNI DIPLOMATICE ȘI MILITARE ROMÂNEȘTI ÎN VEDEREA ÎNTREGIRII NEAMULUI

de DUMITRU ZAHARIA

În timpul primului război mondial autoritățile imperiale austro-maghiare au rupt de la vetrele strămoșești aproximativ 600.000 tineri români din Transilvania și Bucovina, pe care i-au trimis pe fronturile din Franța, Italia și Rusia. Aceștia păstrând nealterat sentimentul solidarității naționale, al dragostei înflăcărate pentru patria comună, avînd tot timpul încrederea în triumful cauzei unității naționale au părăsit rîndurile armatei statului asupritor și au trecut la cele aliate României și în țara liberă. Cei mai mulți dintre tinerii ajunși în România s-au înrolat în rîndurile oștirii țării.

După 24 mai 1915 tinerii ajunși pe frontul din nordul Italiei au pășit cu încredere către aliatul României intrat la această dată în războiul contra Austro-Ungariei și Germaniei¹. Pînă la sfîrșitul ostilităților se aflau în regatul peninsular peste 60.000 români originari din Transilvania și Bucovina. Răspinși în diferite lagăre de concentrare italiene se impuneau o serie de acțiuni pentru mobilizarea, organizarea, instruirea, echiparea, hrănirea lor. Numai la Cavarzere, către finele lunii iunie 1918, se aflau peste 13.000 români².

În astfel de condiții unii oameni politici români solicitau guvernului de la Roma să organizeze o tabără în care să fie concentrați toți românii pentru a fi scoși de sub influențele nefaste ale contactelor cu germanii, austriecii, maghiarii.

Pentru transformarea dezideratului în realitate oamenii politici români aflați în capitala Italiei au întemeiat, la 2 iunie 1918, Comitetul pentru unitatea română³. Ofițerii și alți militari români aflați la Cittaduale au pus bazele Comitetului de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina⁴.

După terminarea lucrărilor Congresului popoarelor subjugate de monarhia austro-maghiară, ținute în orașul de pe Tiberu între 8—10 aprilie.

1 Arh. Centrale ale St. Roma, fond Președinția Consiliului de Miniștri, fasc. 1946.

2 Ibidem, fasc. 1938. 194.321.

3 Arhiva, istorică și diplomatică a Ministerului de Externe al Italiei, cl. 70. fasc. 15 I.

4 Arh. Centrale ale Șt. Roma, loc. cit.

1918, la Torino, Milano, Ferrara, Perugia, Roma, Napoli s-au format comitete Pro România. Sub auspiciile acestora s-au organizat două mari acțiuni populare de simpatie și sprijin față de poporul român. La 30 mai 1918 populația Romei a participat la marea adunare populară de la Augusteum, când Bruto Amante, deputatul Maury, Tereza Labriola, deputatul Colonna di Cesare, Maria Rygir au rostit cuvântări de o rară frumusețe la adresa României cotropite de armatele dușmane. În ziua de 25 august 1918 a avut loc grandioasa demonstrație de la Forul lui Traian, cu care ocazie peste 600 de organizații politice, culturale italiene și-au exprimat atașamentul pentru cauza unității naționale românești și libertatea țării amenințate de agresori.

Concomitent cu acțiunile oamenilor politici români, ale forțelor populare italiene, diriguitorilor guvernului și a partidelor politice din Italia, prizonieri români cereau cu insistență permisiunea de a se înrola în unitățile armatei țării gazde, să participe la marile bătălii purtate împotriva armatelor dușmane ambelor popoare, organizarea unei mari unități românești, care să-și aducă contribuția la victoria contra asupritorilor și cotropitorilor unei însemnate părți a poporului român.

Ultima dintre aceste idei a cunoscut o largă răspîndire în rîndurile celor 60.000 români foști combatanți în armata austro-ungară.

Reprezentanții politici și militarii români au acționat pentru a obține adeziunea conducătorilor politici și armatei țării aliate. Ei au reușit să obțină adeziunea lui Orlando, Zuppeli, Bissolati, a mareșalului Diaz, a generalilor Cadorna, Caviglia, altor oameni politici și militari.

În aceste condiții prizonieri români au obținut aprobarea de a se organiza în detașamente de mici proporții. Unele dintre acestea au luat parte la marile bătălii alături de unități militare italiene, franceze, engleze. Românii au fost prezenți la luptele de la Montello, Vittorio Veneto, Monte Cengio, Sissemoled, Grappa, Piave, Cimone ⁵. Foarte mulți dintre participanții la aceste lupte au fost apreciați și decorați de Comandamentul Armatei a VIII-a italiene. Nu de puține ori generalul Caviglia sublinia patriotismul, curajul, devotamentul demonstrat pe cîmpul de onoare din Italia de militarii români cu gîndul la patria lor îndepărtată și înrobită. Putini români din numărul lor mare trecuți în Italia au avut ocazia să participe la eroicele bătălii din nordul țării respective, dar aproape toți s-au înrolat în regimentele care au purtat numele luptătorilor naționali Horea, Cloșca și Crișan. Acestea reunite au constituit legiunea română formată și recunoscută în octombrie 1918 ⁶.

În legiunea română organizată în Italia au fost înrolați 37.000 oameni de trupă și 787 ofițeri români originari din Transilvania, Banat, Bucovina ⁷.

După terminarea ostilităților din nordul Italiei oamenii au fost deplasați la Avezzano, Casale Altamara și Taranto. Din ultima localitate

5 Arhiva Statului Major al Armatei Italiene.

6 Ibidem.

7 Ibidem.

au fost imbarcați pe mai multe vase din flota italiană și transportați la Constanța.

Prin activitatea și lupta oamenilor politici și militari români aflați în Italia opinia publică internațională a fost informată în mod sistematic și constant asupra necesității unității naționale a românilor. Italia, stat aliat cu România, prin reprezentanții săi autorizați, a susținut cauza dreaptă a poporului român, în vederea înlăturării nedreptății istorice pe care o îndura de veacuri.